

Travsporten

Förord

Svenska Lantarbetareförbundet organiserar arbetstagare inom trav- och ridsport. Förbundet anser att det är angeläget att travsporten utvecklas positivt för såväl anställda som arbetsgivare. Det är viktigt att branschen kan erbjuda arbetstagarna en trygg anställning, en lön som går att leva på, acceptabla arbetstider, ett gott försäkringsskydd och goda arbetsmiljöförhållanden i enlighet med gällande lagar och kollektivavtal. Avtalsslutande parter är Tjänsteföretagens Arbetsgivarförbund och Svenska Lantarbetareförbundet. Följande rapport är en uppföljning av 1991 års enkätundersökning inom travsporten. Enkätutformning och analys har till övervägande del genomförts av en arbetsgrupp bestående av ombudsmännen Tommy Setzman, och Ingemar Skattberg, det regionala skyddsombudet Ernst Åslund och miljöombudsman Mats Hansson. Datainsamling och bortfallsanalys har gjorts av Ernst Åslund. Formulärinnehållet har diskuterats vid två utbildningstillfällen med förbundets regionala skyddsombud. Mats Hansson har varit sekreterare i arbetsgruppen och analyserat samt sammanställt rapporten. Åtgärdsförslagen kommer att diskuteras av berörda medlemsgrupper för att fastställa framtida riktlinjer. Vi tackar alla som med kritiska och kloka synpunkter bidragit till enkätundersökningen och den här framlagda rapporten. Framförallt vill vi passa på att tacka de medlemmar som har tagit sin tid i anspråk att besvara enkäten.

SVENSKA LANTARBETAREFÖRBUNDET

Leif Håkansson
förbundsordförande

Mats Hansson
miljöombudsman

Undersökningen

Bakgrund

Till 1991 års kongress genomförde Svenska Lantarbetareförbundet en undersökning inom travsporten. Vid undersökningen framkom det bland annat att det var ett fåtal företag som följde avtalet när det gällde övertidsersättningar, ob-tillägg, selpengar etc. Arbetstiden var också ett område som belystes i undersökningen. I genomsnitt arbetade man 49 timmar per vecka och tre helger i månaden. Även arbetsmiljön och anställningsförhållandena belystes också i undersökningen.

Med anledning av 1991 års undersökning har förbundet besökt ett antal travsportsanläggningar och informerat de anställda om kollektivavtalet, försäkringar, arbetsmiljölagstiftningen och dess olika författningar. Vi har vid dessa möten dock konstaterat att man som anställd fortfarande har svårt att få avtalsenlig lön och övriga ersättningar.

Ingemar Skattberg har haft ett övergripande ansvar för att travbanorna har besökts. Besöken har gjorts tillsammans med regionalt skyddsombud eller ombudsman på såväl enskilda företag som på olika travsportsanläggningar.

Förbundet har också diskuterat avtalsfrågor såsom avtalets uppläggning och olika ersättningar ute på fyra travbanor. Detta arbete har till stor del genomförts av Tommy Setzman. Han har haft kontakt med den centrala lärlingsföreningen på Solvalla samt ytterligare tre banor. Vid dessa sammanträden har man diskuterat angelägna avtalsfrågor med representanter från såväl tränare som travlärlingar. Syftet med dessa diskussioner har varit att skapa en bild över de önskemål som de anställda har när det gäller avtalets uppläggning.

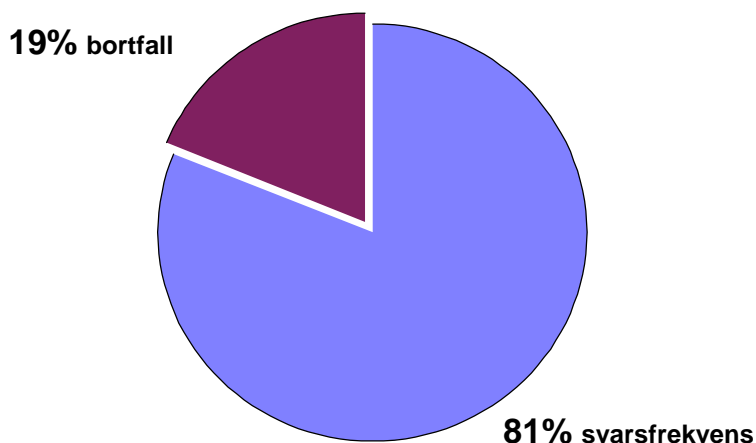
1997 beslöt förbundet att ännu en gång belysa travsportens avtals och arbetsmiljöförhållanden med att genomföra en enkätundersökning bland anställda inom travsporten.

Syfte

Denna undersökning syftar till

- att beskriva rådande arbetsförhållanden som finns inom travsporten
- att ge en övergripande beskrivning över vilka det är som arbetar inom travsporten och är medlemmar i Svenska Lantarbetareförbundet
- att belysa anställningsförhållanden och efterlevnaden av de överenskommelser som finns i kollektivavtalet mellan Tjänsteföretagens Arbetsgivarförbund och Svenska Lantarbetareförbundet
- att förtydliga angelägna frågor som vi som facklig organisation bör arbeta vidare med för att stärka de anställdas ställning och ta vara på våra medlemmars intressen
- att belysa olika angelägna arbetsmiljöfrågor
- att redogöra för hjälmens komfort, inställningsmöjligheter och användningsfrekvens

Analys av svarsfrekvensen

**Svenska
Lantarbetareförbundet**

Metod och genomförande

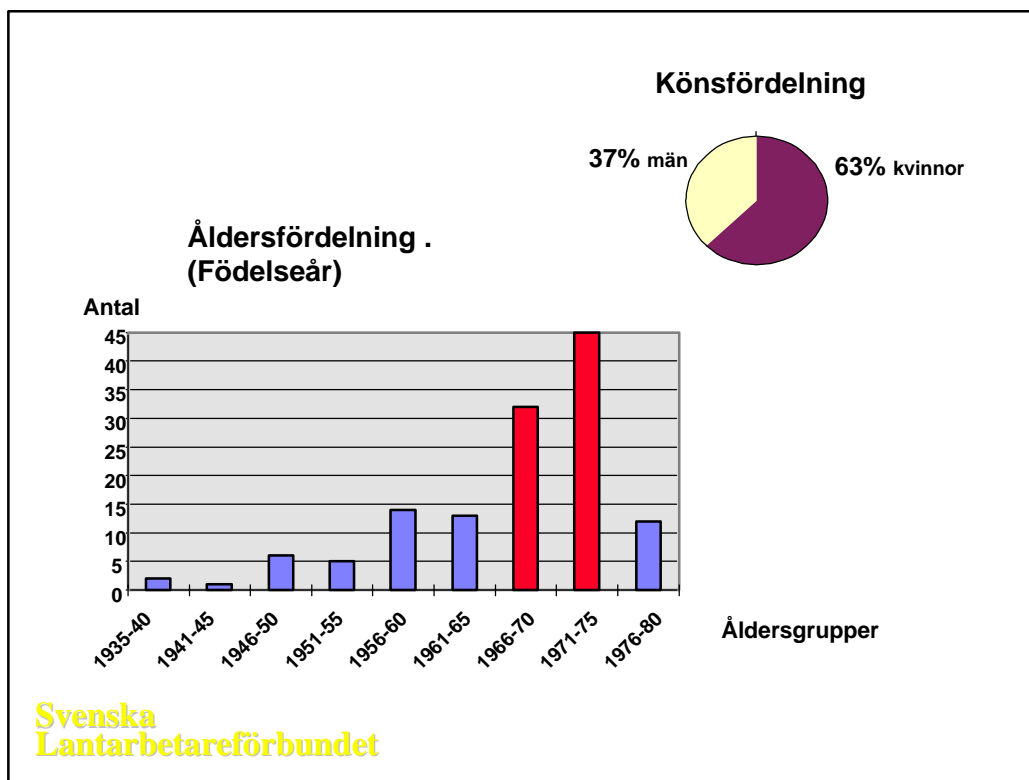
Undersökningsgruppen

Undersökningen är en urvalsundersökning, vilken tagits fram via förbundets medlemsmatrikel där var tredje medlem tagits ut. Enkäten har skickats ut till dem som blivit uttagna i undersökningen. I utskicket bifogades enkäten, ett foljebrev med instruktion hur man skall förfara vid returneringen av svaren samt två svarskuvert.

Vintern 1997 besvarade 131 anställda inom travsporten enkäten. Totalt har 174 erhållit enkäten vilket motsvarar drygt 30 % av förbundets medlemmar som arbetar inom travsporten.

Bortfall

Efter två påminnelser tog avdelningarna kontakt med medlemmen för att höra efter varför man inte svarat på enkäten. Vid analys av dessa ansåg sig 12 personer att de ej tillhörde gruppen som eftersom de ej arbetar inom branschen. 2 arbetar utomlands och kunde ej nås. Ytterligare 26 personer kunde ej nås och förklara varför de inte har besvarat enkäten. Svarsfrekvensen är 81 % efter att ha tagit bort de 12 personer som ansåg sig ej tillhöra branschen. Det egentliga bortfallet är 19% (28 personer) .

Resultatredovisning

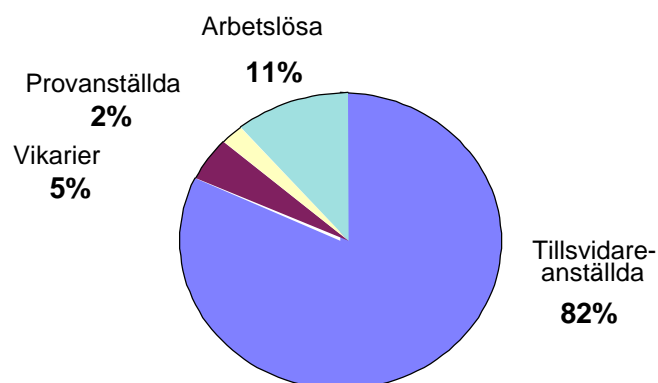
Könsfördelning och ålderssammansättning

Av de 131 som undersökningen omfattar är 63 % kvinnor (82) och 37 % män (49) de flesta är alltså kvinnor. Kvinnornas genomsnittsålder är 29 år och männens är 36 år (antalet som angivit ålder i enkäten är 130). Genomsnittsåldern för hela gruppen är 31,6 år. Den som är yngst är född 1978 och den som är äldst är född 1938. Majoriteten är födda mellan 1966 och 1975.

Ålderssammansättningen speglar troligtvis inte hela gruppen som arbetar inom travsporten på ett korrekt sätt. Förmodligen är de som är medlemmar i Svenska Lantarbetareförbundet ganska väl etablerade inom branschen och hos olika travtränare.

Vid samtal som vi gjort med våra medlemmar har det framkommit att det finns en betydande andel yngre personer som just avslutat sin grundskole- eller gymnasieutbildning som arbetar på de olika företagen. Detta antaganden styrks vidare genom att ca 50 % av företagen har bidragsanställda så som ALU, rekryteringsstöd etc..

Fördelning mellan olika anställningsformer i undersökningsgruppen

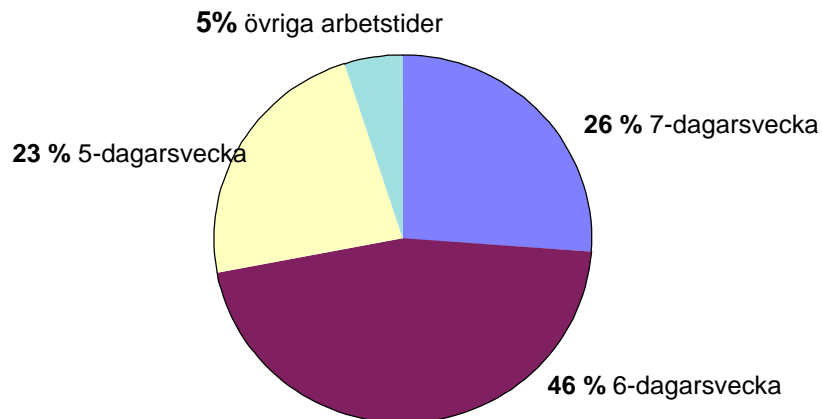
**Svenska
Lantarbetareförbundet**

Anställningsformer och anställningstid

Fördelningen mellan olika anställningsformer vid aktuell tidpunkt var

- 82 % fast anställda (104)
- 5 % arbetar som vikarier (6)
- 2 % är provanställda på företaget (3)
- 11 % är arbetslösa (14)
- Anställningstiden på företaget för hela gruppen är ca 5 år. Männen (4,5 år) har något kortare anställningstid än kvinnorna (5,1 år). Skillnaderna är dock betydligt större när det gäller år i yrket där männen har ca 14 års yrkeserfarenhet emedan kvinnorna har ca 8 år. Detta kan delvis förklaras genom männens högre genomsnittsålder. (Kvinnor 29 år, män 36 år)

Fördelning över antalet arbetade dagar i veckan

Svenska
Lantarbetareförbundet

Arbets tid

76% (99) arbetar minst heltid i undersökningsgruppen. 71% (71) av dem som arbetar heltid har specificerat arbetad tid per dag under veckans alla dagar, samt antalet arbetade helger under månaden. Totalt i undersökningsgruppen har 81% (106) angett att man arbetar lör-, sön-, och helgdagar.

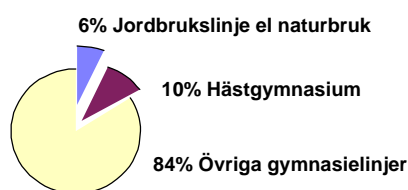
Inom travsporten förekommer övertidsarbete. I medeltal 43,2 timmar (71 personer) under veckan måndag till fredag och man arbetar i genomsnitt 2,6 helger under månaden. Den arbetade tiden per helg under samma period är i medeltal 4,8 timmar. Det motsvarar en genomsnittsarbetstid på 48 timmar per vecka. Medelarbetstiden under lördagen är 6,1 timmar och 5,3 under söndagen de helger man arbetar. Variationen mellan olika individer är stor där den som arbetar mest har en genomsnittsarbetstid på 12 tim/dag under veckans alla dagar. För hela gruppen såväl hel- som deltidsanställda har 103 angett arbetstid per arbetsdag under veckan. Vid bearbetning av materialet arbetar de flesta sex- och sjudagars vecka.

Procentuell fördelning över antalet personer (103) och antal arbetade dagar i veckan .

måndag --fredag + lördag + söndag	26 %
måndag --fredag + lördag	42 %
måndag --fredag + söndag	4 %
måndag --fredag	23 %
tis, ons, tors, fre, lör	1 %
mån, tors, fre, lör	1 %
mån, ons, fre	2 %
lör	1 %

Andelen som har jordbruks- el hästskötarlinje

- 35 % enbart grundskoleutbildning
- 65 % 2-3 årig gymnasieutbildning

**Svenska
Lantarbetareförbundet**

Utbildningsbakgrund

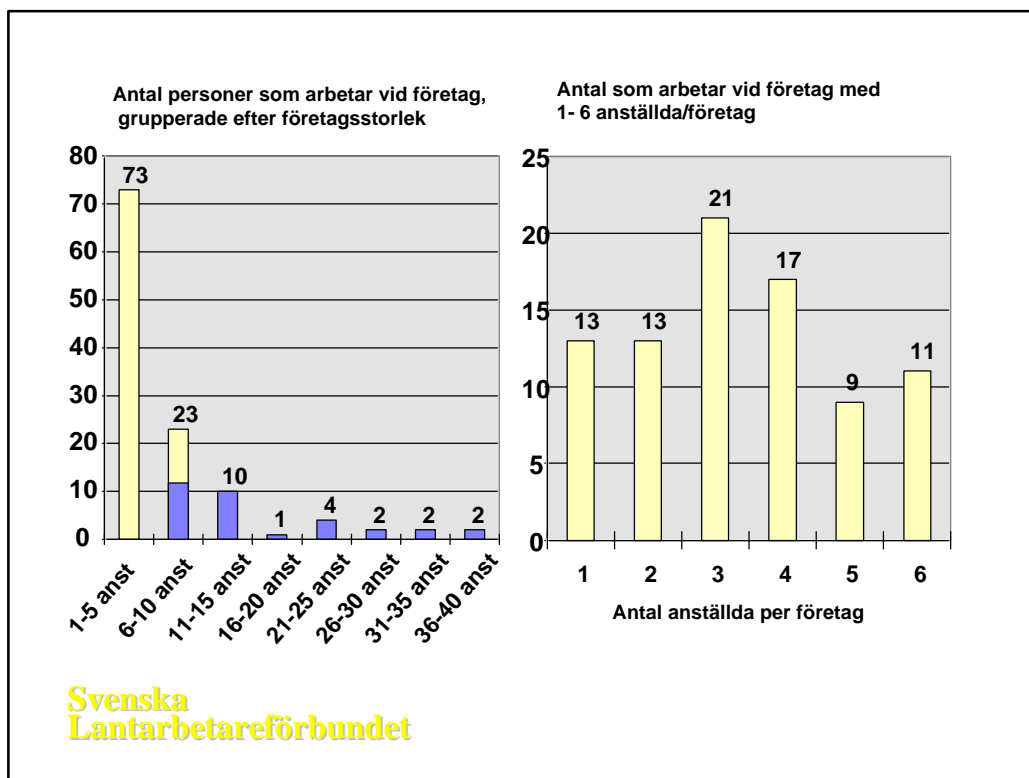
35 % har 7-8-9 årig grundskolekompetens. 65 % (78) har två eller tre årigt gymnasium. 62 av dessa har angett aktuell gymnasieutbildning. Endast 16 % som har jordbruks-, naturbruksgymnasium som utbildningsbakgrund, av dessa har 6 naturbrukslinje med hästinriktning.

Gymnasial utbildningsbakgrund

Distribution och kontor	8	Djurvård	8
Social linje 2 år	7	Ekonomisk linje 2-3 år	6
Hästgymnasium 3 år	6	Samhällsvetenskaplig 3 år	4
Bygg och anläggning	2	Humanistisk linje 3 år	2
Konsumtion	2	Lantbruksskola linje 2 år	2
Naturbruk 3 år	2	Naturvetenskaplig 3 år	2
Omvårdnadslinje 3 år	2	Processteknik 2 år	2
Samhällsvetenskaplig 2 år	2	Hotell o restaurang	2
Fordonsteknisk linje	1	Vård barn och ungdom 2 år	1
Tele reparatör	1		

Antal som har angett utbildningsbakgrund

62

Företaget

Genomsnittsföretaget har i medeltal 7 anställda. När man tittar närmare på fördelningen 1-5 anställda visar det sig att de flesta företagen (21) har 3 anställda och inom gruppen 6-10 har 11 företag 6 anställda.

Det finns dock ett antal större företag som är betydligt större. 21 företag har fler än 10 anställda. Vid granskning för att se om det fanns skillnader mellan dem som har fler än 10 anställda när det gäller arbetstid, schemaläggning, månadslön, övertidsersättning, ob-tillägg, restidsersättningar framgår det inga större skillnader mellan de som arbetar vid de företag som har fler än 10 anställda i förhållande till övriga företag.

I arbetsmiljölagen finns det fastlagt att arbetsgivaren skall se till att lokalt skyddsombud utses bland arbetstagarna på företag med fem eller fler anställda.

I förtroendemannalagen (Lag om facklig förtroendemans ställning på arbetsplatsen, SFS 1974:358) finns ingen nedre gräns på företagsstorlek för att utse facklig förtroende man på arbetsstället.

Vid tillämpning av arbetsmiljölagens nedre gräns på antalet anställda innebär det att ca 45 % av företagen som i undersökningen borde ha såväl facklig förtroendeman som lokalt skyddsombud.

Hästantal per företag

Antalet hästar per företag är i medeltal 46, medianen är 32. Eftersom materialet är snedfördelat har vi använt oss av medianen som statistiskt mått. (*Medianen kan beskrivas som att det är det företag som är i mitten av antalet företag i undersökningsgruppen, om en undersökningsgrupp består av 101 stycken är nummer 51 medianen. Medianen används för att förklara att det råder en viss snedfördelning i undersökningsmaterialet*).

Det innebär att hälften av företagen har färre än 32 hästar/företag.

Antalet hästar som var och en har särskilt ansvar är för hela gruppen i medeltal 8,7/anställd, av dessa hästar är drygt 7 hästar passhästar. Tas enbart hänsyn till de som arbetar heltid är antalet hästar som man har ett särskilt ansvar för 9,4 av dessa är 7,4 passhästar i träning.

I TRAVINFO 1998 som ges ut av Svenska Travsportens Centralförbund (STC) finns krav fastställda på ”professionell tränares verksamhet”, bl a anges maximalt antal hästar i träning för

- ensamtränare, - få ha max 9 hästar i träning
- tränare med anställd personal, - få ha max 8 hästar per heltidsanställd,
- tränaren få tillgodräkna sig samma antal; alltså max 8 hästar

Som en anmärkning kollektivavtalets specialbestämmelser för stallpersonal hos travtränare mellan Tjänsteföretagens Arbetsgivarförbund och Svenska Lantarbetareförbundet står det:

- Arbetstagare bör under ordinarie arbetstid normalt ej åläggas större arbetsvolym än vad som motsvarar skötsel och träning av sex tävlingshästar.

Bidraganställningar inom travsporten

- Vid drygt 50 % av företagen förekommer det olika former av bidraganställning
- Vid 35 % av dessa företag har den som är bidraganställd egna passhästar

**Svenska
Lantarbetareförbundet**

Bidraganställningar

- I 50 % (62) av företagen förekommer olika former av bidraganställningar, vilket upplevs både positivt och negativt. Inställningen varierar beroende på hur, man som företagare använder sig av dem som är bidraganställda.
- 35 % av dem som är bidraganställda har ”egna passhästar”, vilket få betecknas som anmärkningsvärt då deras anställningar inte får ersätta några reguljära arbeten som övriga anställda ska utföra.

Se bilaga 1. Kommentarer till bidraganställningar

